

Helsingfors/Mariehamn 25.2.2026

Nr 9/26

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
21.1.2026, nr 12/2026.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om tillämpning på Åland av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, antagen av lagtinget 21.1.2026.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Lagtinget antog 20.1.2010 en landskapslag genom vilken rikets lag om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (FFS 738/2009, nedan *rikslagen*) gjordes tillämplig i landskapet. Giltighetstiden för denna blankettlagstiftning har därefter förlängts upprepade gånger. Genom föreliggande landskapslag görs rikslagen tillämplig för tiden 1.1.2026 – 31.12.2027.

Lagstiftningsbehörigheten

I en landskapslag kan enligt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland för vinnande av enhetlighet och överskådlighet intas stadganden av rikslagstiftningsnatur som i sak överensstämmer med motsvarande stadganden i rikslag. Intagande av sådana stadganden i en landskapslag medför inte ändring i fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet.

Rikslagens syfte är att främja återgång i arbete för dem som får invalid- och sjukpension. Enligt landskapslagens 1 § ska rikslagen tilläm-

pas på invalidpension som har beviljats med stöd av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om pension för den offentliga sektorn eller landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om pension för arbetstägare oberoende av vad som i landskapslagarna föreskrivs om arbetsinkomsternas inverkan på invalidpensionen.

Lagstiftningsbehörigheten i fråga om landskapets myndigheter, landskapets tjänstemän, tjänstekollektivavtal för landskapets anställda, arbetspensionsskydd för landskapets anställda och för förtroendevalda inom landskapsförvaltningen samt för rektorer, lärare och timlärare vid grundskolor i landskapet tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 2 och 2 a punkterna i självstyrelselagen. Till landskapets behörighet har i 18 § 4 punkten i självstyrelselagen hänförts bl.a. kommunernas förvaltning, kommunernas tjänsteinnehavare och tjänstekollektivavtal för kommunernas anställda.

Till rikets lagstiftningsbehörighet hör enligt 27 § 11 och 21 punkterna samt 29 § 3 punkten i självstyrelselagen arbetsrätt, arbetspensionsskydd för kommunernas anställda och för förtroendevalda inom kommunalförvaltningen, samt arbetspensionsskydd för andra, med de undantag som följer av 18 § 2 a punkten, försäkringsavtal och socialförsäkring.

Motsvarande blankettlagstiftning har antagits tidigare och varit föremål för lagstiftningskontroll (se ÅD 8/10 och 2/23). Landskapslagen (2025:25) om tillämpning på Åland av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete gällde till och med 31.12.2025 (ÅD 1/25). Ålandsdelegationen har i tidigare utlåtanden anfört anmärkningar beträffande det som föreskrivs i landskapslagens 2 §, men dessa anmärkningar påverkar inte behörighetsfördelningen (ÅD 2/23 och 1/25).

Ålandsdelegationen konstaterar att landskapslagen får viss retroaktiv verkan eftersom den ska tillämpas fr.o.m. 1.1.2026. Eftersom landskapslagen innebär en förlängning av giltighetstiden för rikslagen, som gällt t.o.m. 31.12.2025, och är till fördel för dem den gäller, föreligger enligt Ålandsdelegationens bedömning inte något hinder för att landskapslagen tillämpas retroaktivt.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagen inte föreligger. Ålandsdelegationen har redan i tidigare utlåtanden anfört anmärkningar beträffande regleringen i landskapslagens 2 §, men dessa anmärkningar påverkar inte behörighetsfördelningen.

Närvarande Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Leino-Sandberg, Siitari och Åkerblom.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Sören Silverström
sekreterare